

Výroční zpráva o implementaci Operačního programu Životní prostředí 2014 - 2020 za rok 2019

SHRNUTÍ PRO VEŘEJNOST

(čl. 50 odst. 9 nařízení (EU) č. 1303/2013)

V roce 2019 EK schválila realokaci finančních prostředků z OPPIK do OPŽP ve výši 39 254 507 EUR prostředků EU. Součástí této revize bylo mj. vytvoření nového SC 2.4 financovaného z EFRR.

OPŽP i v roce 2019 dosáhl výrazného pokroku. Od počátku programového období do konce roku 2019 bylo v OPŽP vyhlášeno celkem 136 výzev s alokací přes 4,3 mld. EUR celkových způsobilých výdajů (CZV), což odpovídá cca 133 % alokace programu v CZV. V rámci uvedených výzev bylo podáno 11 309 žádostí o podporu ve výši cca 5,14 mld. EUR CZV (nárůst za rok 2019 o více než 2 162 žádostí o podporu ve výši cca 0,9 mld. EUR CZV). Žadatelé dosud podali nejvíce žádostí o podporu v rámci výzvy č. 41 (PO 3, SC 3.2), a to 900 žádostí ve výši cca 160 mil. EUR CZV. Bližší informace o jednotlivých výzvách včetně jejich úspěšnosti jsou uvedeny v příloze č. 1 výroční zprávy o implementaci OPŽP za rok 2019.

Nejvíce žádostí o podporu bylo od začátku programového období předloženo do SC 5.1 Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie (2 596 žádostí o podporu), o největší finanční objem (17 % objemu všech podaných žádostí o podporu) pak bylo žádáno v SC 1.1 Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod a SC 5.1 Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie. Největšího pokroku od začátku programového období dosáhla PO 2, kde byly zaregistrovány žádosti o podporu na 185 % alokace této PO a byly vydány právní akty na 103 % alokace PO. Nejmenšího pokroku v rámci PO 1 – 5 od začátku programového období bylo dosaženo v PO 4, kde byly sice do konce roku 2019 zaregistrovány žádosti o podporu na 137 % alokace této PO, ale právní akty byly vydány pouze na 52 % alokace PO. Vývoj této prioritní osy se však z pohledu podaných žádostí výrazně zlepšil. Pokud však porovnáme pokrok ve vydaných právních aktech přímo za rok 2019, zjistíme, že největšího pokroku dosáhla PO 2, v rámci níž byly v roce 2019 vydány právní akty na téměř 41 % alokace.

Výběrovou komisí bylo ke dni 31. 12. 2019 doporučeno k financování 6 602 žádostí o podporu (nárůst za rok 2019 o více než 1 360 žádostí) v celkovém finančním objemu 3 mld. EUR CZV a dalších 170 žádostí o podporu ve výši 246 mil. EUR CZV tvořilo zásobník projektů v rámci SC 1.1 (71. výzva), 2.2 (89. výzva), 2.4 (136. výzva), 3.5 (18. výzva) a 5.2 (61. výzva).

Od začátku programového období byl vydán právní akt (PA) u 6 284 projektů (nárůst za rok 2019 o 1 377 projektů) v celkovém objemu 2,8 mld. EUR CZV, přičemž v první polovině roku 2018 byla vydána Registrace akce a rozhodnutí o poskytnutí dotace na IFN SC 3.5. Do konce roku 2019 tak bylo z pohledu PA zazávazkováno 85 % alokace programu. CZV, které příjemci vykázali ŘO, pak činily cca 1,4 mld. EUR CZV (42,5 % alokace).

I v roce 2019 došlo k dalšímu pokroku v oblasti plnění cílů programu, kdy na konci sledovaného období bylo vykázáno více než 31 % realizovaných projektů jako fyzicky ukončených. Přínos těchto projektů k plnění cílů programu je uveden v tabulce 3A výroční zprávy o implementaci OPŽP za rok 2019.

V rámci PO 1 bylo od začátku programového období do 31. 12. 2019 zaregistrováno 1 818 žádostí o podporu v objemu 144 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2019 jich bylo výběrovou komisí doporučeno k financování 1 210. Celkově pak bylo prostřednictvím PA zazávazkováno 91 % alokace PO. V roce 2019 pokračovala realizace schválených projektů. Z 1 194 projektů s právními akty probíhala či byla dokončena realizace u 80 % z nich. Nedostatečná absorpční kapacita je v rámci PO 1 dlouhodobě zaznamenána v SC 1.3, a to i přes řadu opatření, která k jejímu zvýšení byla provedena. Jednalo se zejména o rozšíření podporovaných opatření např. dešťové zahrady (kombinace modré a zelené infrastruktury), či o navýšení míry podpory u aktivity 1.3.1 "Zprůtočnění nebo zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků a přilehlých niv, zlepšení přirozených rozlivů" z 85 % na 95 % z CZV.

V PO 2 bylo od začátku programového období do 31. 12. 2019 zaregistrováno 611 žádostí o podporu v objemu 185 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2019 jich bylo výběrovou komisí doporučeno k financování 292. Celkově pak bylo prostřednictvím PA po realokaci z OPPIK a vytvoření nového SC 2.4 zazávazkováno 103 % alokace PO. V roce 2019 pokračovala realizace schválených projektů. Z 264 schválených projektů probíhala či byla dokončena realizace u 69 % z nich. V rámci PO 2 je hlavním problémem nedostatek finančních prostředků pro podporu všech kvalitních projektů, zejména v rámci SC 2.2, což vedlo k vytvoření zásobníku projektů v rámci 89. výzvy. Díky odstoupení několika projektů v rámci 89. výzvy v roce 2019 bylo možné podpořit několik dalších projektů ze zásobníku 89. výzvy. Z důvodu nedostatku finančních prostředků byl zásobník projektů vytvořen rovněž v rámci SC 2.4.

V PO 3 bylo od začátku programového období do 31. 12. 2019 zaregistrováno 3 721 žádostí o podporu v objemu 162 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2019 jich bylo výběrovou komisí doporučeno k financování 2 072. Celkově pak bylo prostřednictvím PA zazávazkováno 82 % alokace PO. V roce 2019 pokračovala realizace schválených projektů. Z 1 998 projektů s právními akty probíhala či byla dokončena realizace u 83 % z nich.

V rámci aktivity 3.1.1, byla nově umožněna podpora projektů zaměřených na předcházení vzniku jednorázového nádobí a jednorázových obalů, zároveň byla zahájena komunikace k zavedení účinnější podpory pro potravinové banky. O podporovanou aktivitu 3.1.2 je dlouhodobě zaznamenáván nízký zájem, který je částečně kompenzován vyšším čerpáním v aktivitě 3.1.1. Pro obě podporované aktivity SC 3.1 bude v roce 2020 vyhlášena 122. výzva.

S ohledem na potřebu zvýšit počet a kapacitu podpořených projektů na výstavbu a modernizaci zařízení pro nakládání se zdravotnickým odpadem, které jsou vzhledem k vysoké nákladovosti oproti zařízením na ostatní nebezpečné odpady v kolových výzvách nekonkurenceschopné, byla ve SC 3.2 vyhlášena průběžná 134. dotační výzva OPŽP, v rámci které je možné podpořit projekty zaměřené pouze na podporu zařízení pro nakládání se zdravotnickým odpadem.

V SC 3.3 s ohledem na indikovaný zájem výrazně převyšující zbývající disponibilní alokaci, byla 118. výzva vyhlášena s omezením na zvláště chráněná území. Do této výzvy však byly předloženy jen 2 projekty s celkovým požadovaným příspěvkem nedosahujícím ani 50 % alokace výzvy. Navazující 137. výzva byla vyhlášena již bez předmětného omezení a předpokládá se dočerpání zbývající alokace SC.

V SC 3.4 v roce 2019 proběhla 99. výzva, která byla výrazně přelokována, z tohoto důvodu není zatím další výzva plánována.

V PO 4 bylo od začátku programového období do 31. 12. 2019 zaregistrováno 2 454 žádostí o podporu v objemu 137 % alokace CZV, přičemž do konce roku 2019 jich bylo výběrovou komisí doporučeno k financování 1 170. Celkově pak bylo prostřednictvím PA zazávazkováno 52 % alokace

PO. V roce 2019 pokračovala realizace schválených projektů. Z 1 094 projektů s právními akty probíhala či byla dokončena realizace u 77 % z nich. PO 4 se dlouhodobě potýká s nedostatečnou absorpční kapacitou zejména v SC 4.2 a SC 4.4. Ze strany žadatelů není o opatření dostatečný zájem. ŘO ve spolupráci se ZS průběžně podniká kroky k jejímu zvýšení (úprava PrŽaP, hodnotících kritérií, PD, pořádání seminářů, konzultace se žadateli). Provedená opatření se pozitivně projevila na úspěšnosti výzev v SC 4.1 a zejména v SC 4.3, kde např. u výzvy 131 byla několikanásobně překročena vyhlášená alokace 13,8 mil. EUR CZV, přičemž požadavek žadatelů o dotaci činil cca 85,4 mil. EUR CZV.

V PO 5 bylo od začátku programového období do 31. 12. 2019 zaregistrováno 2 643 žádostí o podporu v objemu 166 % alokace CZV, přičemž do konce r. 2019 jich bylo výběrovou komisí doporučeno k financování 1 801. Celkově bylo prostřednictvím PA zazávazkováno 83 % alokace PO. V roce 2019 pokračovala realizace schválených projektů. Z 1 677 projektů s PA probíhala či byla dokončena realizace u 68 %.

V rámci PO 5, SC 5.1 nebyla zcela naplněna výzva č. 100 z pohledu prostředků EU, z pohledu CZV však k naplnění došlo. Za účelem zvýšení absorpční kapacity proto přistoupil ŘO k úpravě PrŽaP (zejména navýšení jednotkových způsobilých nákladů s ohledem na zvyšování cen stavebních prací apod.).

S ohledem na výsledky 61. výzvy SC 5.2, kdy byla alokace výzvy i celého SC kladně vyhodnocenými žádostmi výrazně překročena (více než 2x), přistoupil ŘO k revizi PD, která mj. spočívala v možnosti podpořit aktivity SC 5.2 v rámci SC 5.1, čímž se otevřela možnost podpory tohoto typu projektů i na území hl. m. Prahy. Tato revize byla ze strany EK schválena v prosinci 2019. Výzva zaměřená na tyto aktivity je plánována k vyhlášení na rok 2020.

Nově zařazený SC 5.3 je zaměřen na úspory energie a související přínosy ve stávajících veřejných budovách ve vlastnictví ústředních vládních institucí a organizací a institucí jimi zřízených, přičemž opatření by měla významně přispět k naplňování závazku ČR podle čl. 5 Směrnice o energetické účinnosti „Příkladná úloha budov veřejných subjektů“. I když je absorpční kapacita tohoto SC výrazně ovlivněna tím, že způsobilými žadateli jsou pouze organizační složky státu, státní příspěvkové organizace a veřejné výzkumné instituce a zároveň lze financovat projekty pouze mimo území hl. města Prahy, přesto je v této oblasti absorpční kapacita značná. Významným aspektem majícím vliv na absorpční kapacitu je však skutečnost, že potenciální žadatelé často upřednostňují realizaci takto zaměřených projektů z finančních prostředků státního rozpočtu z důvodu předpokládané nižší administrativní zátěže. Vláda v rámci této problematiky 15. července 2019 přijala usnesení č. 511, které ukládá členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy čerpat prostředky na zvyšování energetické účinnosti u ústředních vládních institucí přednostně z EU fondů.

V oblasti energetických úspor pořádá SFŽP semináře, je umožněna osobní konzultace projektových záměrů, k dispozici je žadatelům také Zelená linka, v květnu byla zřízena kontaktní adresa pouze na oblast energetických úspor: energeticeuspory@sfzp.cz, kde bylo v průměru konzultováno více než 40 dotazů ke konkrétním projektům měsíčně. Dále proběhlo několik odborných konzultací s potenciálními žadateli, zejména větších projektů (např. zdravotnické objekty, objekty SŽDC), proběhla jednání se zástupci.

V oblasti milníků byly dosud pro implementaci programu stěžejní roky 2018 a 2019, jelikož v roce 2019 EK posuzovala, zda byly milníkové hodnoty stanovené pro rok 2018 splněny a zda může jednotlivým programům definitivně přiznat celou výši výkonnostní rezervy. Na přelomu července a srpna roku 2019 vydala EK Prováděcího rozhodnutí, ze kterého vyplývá, že OPŽP 2014-2020 dosáhl svých milníků k roku 2018 a obhájil tak výkonnostní rezervu ve všech svých prioritních osách.

Pravidlo N+3 pro rok 2019 bylo za OPŽP jako celek splněno v září 2019. Jelikož limit pro splnění pravidla N+3 pro rok 2019 činil cca 750 mil. EUR a objem vyžádaných prostředků EU k 31. 12. 2019 dosáhl 962,8 mil. EUR, byla již v roce 2019 vytvořena rezerva pro rok 2020 ve výši 212,8 mil. EUR.

Limit pro splnění pravidla N+3 pro rok 2020 činí 1,0165 mld. EUR (tj. alokace do roku 2017 ponížená o předběžné platby do roku 2020), přičemž objem vyžádaných prostředků EU k 31. 12. 2019 dosáhl, jak je uvedeno výše, 962,8 mil. EUR. Pro splnění limitu pro rok 2020 tedy ke konci roku 2019 zbývalo pouze 53,7 mil. EUR. S ohledem na objem dosud zazávazkovaných projektů a predikci prostředků v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO je reálné, že pravidlo N+3 bude i v roce 2020 s předstihem splněno a i v roce 2020 bude generována rezerva pro další roky.

Od roku 2017 je spuštěn finanční nástroj v rámci SC 3.5 Snížit environmentální rizika a rozvíjet systémy jejich řízení, probíhá Výzva č. 1/2017 IFN pro příjem žádostí. K 31. 12. 2019 získalo rozhodnutí o poskytnutí podpory 10 projektů (z toho 4 projekty mají uzavřenou úvěrovou smlouvu – viz VZ FN) s celkovou podporou 222,6 mil. Kč (8,7 mil. EUR), z toho půjčka ze zdrojů EU činí 160,5 mil. Kč (6,3 mil. EUR) a dotace ze zdrojů SFŽP 62,1 mil. Kč (2,4 mil. EUR). V roce 2019 začala realizace prvních projektů a konečným příjemcům bylo vyplaceno 71,4 mil. Kč (2,8 mil. EUR). Za rok 2019 si správce FN vyúčtoval odměnu ve výši 600 tis. Kč (23,5 tis. EUR).

Primárním zdrojem informací pro potenciální žadatele a příjemce dotace (tj. hlavní cílovou skupinu komunikace OPŽP) byly webové stránky programu, Zelená linka 800 260 500 a časopis Priorita. Uskutečnily se semináře a terénní exkurze za příklady dobré praxe na projekty Prioritní osy 4. OPŽP se aktivně účastnil také akcí zaměřených na širokou veřejnost, např. Uklidme Česko, Den otevřených dveří ČHMÚ, Den Evropy a Ladronka Fest.